Hind lisaga 10 marka.

Riigi Teataja

Ilmub tarvidust mööda.

Toimetus ja talitus: Riigi trükikojas, Niine tän. 11. Kontor on avatud kella 8—2. Sealsamas lehe tellimiste vastuvõtmine. Kõnetraat: toimetus 445, kontor 232.

Tellimiste hind: 12 kuu peale . . . . . 1200 mk. 6 „ „ . . . . . 600 „ Üksik nr. kuni 32 lhk. . 10 „ „ „ „ 48 „ . 20 „ jne.

Kuulutuste ja teadaannete hind: Kohtukuulutused, suuruse peale vaatamata — 100 marka; kaotatud isikutunnistuste kuulutused — 50 marka; muud kuulutused iga mm-rida 8 marka.

Nr. 8. Laupäeval, 29. jaanuaril 1927 a. Nr. 8.

II.

Sisu: Määrus uute maksujaoskondade kohta.

III.

Rahvasteliidu põhikirja tõlge.
Nimetused, ametisse kinnitused, ümberpaigutused, ametist vabastused.
Tervishoiu peavalitsuse teadaanne uuesti-avatavast vabamüügi apteegist Sondas.

II.

Määrus 24. jaanuarist 1927 a. nr. 198-a.

Arvata Virumaa 1., 2. ja Narva maksujaoskondadest riigiasutuste koosseisude koondamise tõttu moodustatud uutesse Virumaa ja Narva maksujaoskondadesse:

Virumaa maksujaoskonda:

Rakvere linn, Kunda alev, Palmse, Vohnja, Vihula, Aaspere, Undla, Saksi, Varangu, Haljala, Rakvere, Porkuni, Vao, Kunda-Malla, Sõmeru, Rägavere, Küti, Roela, Paasvere, Avanduse, Salla, Venevere, Kalvi, Pada, Erra, Püssi, Maidla, Tudolinna, Kohtla, Mäetaguse ja Iisaku vallad.

Peale ülaltähendatute liidetakse Virumaa maksujaoskonnaga Tapa linn.

Kokku 2 linna, 1 alev ja 29 valda.

Narva maksujaoskonda:

Narva linn, Narva-Jõesuu alev, Jõhvi alev, Järve, Vokka, Jõhvi, Illuka, Vasknarva, Vaivara, Peetri, Auvere-Joala, Kose, Skarjatina ja Naroova vallad.

Kokku 1 linn, 2 alevit ja 11 valda.

Rahaministri eest J. Suija.

Otsekoheste maksude peavalitsuse juhataja E. Vilken.

III.

Välisministri poolt avaldamiseks saadetud.

Tõlge.

Rahvasteliidu põhikiri ühes lisaga.

(Põhikirja järgud on nummerdatud vastavalt rahvasteliidu täiskogu poolt 16. sept. 1926 a. vastu võetud otsusele; kõiges muus on põhikiri avaldatud sel kujul, nagu ta oli jõus Eesti vastuvõtmisel rahvasteliitu; hilisemad lisandused on asetatud joone alla.)

Kõrged lepinguosalised

silmas pidades, et koostöö edendamiseks rahvaste vahel ja neile rahu ning julgeoleku kindlustamiseks on tarvis

vastu võtta kohustusi sõda mitte alata, alal hoida avalikkusele, õiglusele ja aule rajatud rahvusvahelisi vahekordi,

pidada täpselt kinni rahvusvahelise õiguse ettekirjutustest, mis nüüdsest peale on võetud valitsuste tegevuse tunnustatud määrajaks,

maksma panna õiglust ja piinlikult respekteerida organiseeritud rahvaste vastastikustes suhetes kõiki lepingute kohustusi,

võtavad vastu käesoleva põhikirja, millega asutatakse rahvasteliit.

Artikkel 1.

1. Rahvasteliidu esialgsed liikmed on need allakirjutajad, kes on nimetatud käesoleva põhikirja lisas, samuti need riigid, kes lisas on nimetatud ja kes kahe kuu kestusel pärast käesoleva põhikirja maksmahakkamist ühinevad ilma tingimusteta selle põhikirjaga deklaratsiooni läbi, mis deponeeritakse liidu sekretariaati ja millest saadetakse teadaanne teistele liidu liikmetele.

2. Iga riik, dominioon ehk asumaa, kes end ise vabalt valitseb ja kes pole lisas nimetatud, võib astuda liidu liikmeks, kui tema vastuvõtmise poolt on kaks kolmandikku täiskogust, eeldades et see riik pakub mõjuvaid tagatisi oma tahtest pidada enda peale võetud tahvusvahelisi kohustusi ja võtab vastu liidu poolt ettekirjutatud määrusi oma maa-, mere- ja õhujõudude ning relvastuste kohta.

3. Iga liidu liige võib kaheaastase etteütlemise järele liidust lahkuda tingimusel, et ta selleks ajaks on täitnud kõik oma rahvusvahelised kohustused ja ka need, mis käesolevas põhikirjas ette nähtud.

Artikkel 2.

Liidu tegevus, nagu ta selles põhikirjas määratud, sünnib täiskogu ja nõukogu kaudu, kellele on abiks alaline sekretariaat.

Artikkel 3.

1. Täiskogu koosneb liidu liikmete esindajaist.

2. Täiskogu astub kokku liidu asupaigas või mõnes teises selleks valitavas kohas kindlaksmääratud tähtaegadel ja igal muul ajal, siis kui olukord seda nõuab.

3. Täiskogu võib käsitada kõiki küsimusi, mis kuuluvad liidu tegevuspiirkonda või puudutavad maailma rahu.

4. Igal liidu liikmel ei või täiskogus olla rohkem kui kolm esindajat ja igal liikmel on ainult üks hääl.

Artikkel 4.

1. Liidu nõukogu koosneb tähtsamate liit- ja sõprusriikide esindajaist*) ja nelja teise liidu liikme esindajaist. Need neli liidu liiget valitakse täiskogu poolt vabalt ja tema enda määratavatel tähtaegadel. Kuni esimese valiku tegemiseni täiskogu poolt on nõukogu liikmeteks Belgia, Brasiilia, Hispaania ja Greeka esindajad.

2. Täiskogu enamuse nõusolekul võib nõukogu valida täiendavaid liidu liikmeid, kelle esindajad oleksid alaliselt nõukogu liikmed. Ka võib ta täiskogu nõusolekul suurendada liidu liikmete arvu, kes võivad täiskogu valikul nõukogus esindatud olla.*)

3. Nõukogu astub kokku kas liidu asupaigas või mõnes teises selleks määratavas kohas, nii sagedasti kui olukord seda nõuab, kuid vähemalt ükskord aastas.

4. Nõukogu käsitab kõiki küsimusi, mis kuuluvad liidu tegevuspiirkonda või puudutavad maailma rahu.

5. Iga liidu liige, kes nõukogus pole esindatud, saab kutse saata oma esindajat nõukogusse, kui seal arutatakse asju, mis eriti puudutavad selle liidu liikme huvisid. Küsimuse arutamise ajal võtab niisuguse liidu liikme esindaja nõukogu koosolekust nõukogu liikmena osa.

6. Igal liidu liikmel, kes on nõukogus esindatud, on ainult üks hääl ja ainult üks esindaja.

Artikkel 5.

1. Täiskogu ja nõukogu otsused tehakse kõigi koosolekul esindatud liidu liikmete poolt ühel häälel, välja arvatud juhtumised, kus see põhikirja määrustes või käesoleva lepingu ettekirjutustes selge sõnaga teisiti on määratud.

2. Kõik asjaajamise korra küsimused, mis täiskogu ja nõukogu koosolekutel tekivad, ühes arvatud ka eriküsimuste uurimiseks määratud komisjonide nimetamine, lahendatakse täiskogu või nõukogu poolt ja võidakse otsustada koosolekul viibivate liidu liikmete häälteenamusega.

3. Täiskogu ja nõukogu esimene koosolek kutsutakse kokku Ameerika Ühisriikide presidendi poolt.

Artikkel 6.

1. Alaline sekretariaat seatakse sisse liidu asupaigas. Sekretariaat koosneb ühest peasekretärist ja tarvilikust arvust sekretäridest ja personaalist.

2. Esimene peasekretär on lisas nimetatud isik. Pärast nimetatakse peasekretär nõukogu poolt täiskogu enamuse heakskiitmisel.

3. Sekretariaadi sekretärid ja personaal nimetatakse peasekretäri poolt nõukogu heakskiitmisel.

4. Liidu peasekretär on õiguslikult ka täiskogu ja nõukogu peasekretär.

*) „Tähtsamad liit- ja sõprusriigid“ on järgmised: Ameerika Ühisriigid, Briti riik, Itaalia, Jaapan ja Prantsuse (v. Versailles'i rahulepingu sissejuhatus).

*) 29. juulil 1926 a. astus jõusse järgmine, täiskogu poolt 5. okt. 1921 a. vastu võetud ja riigikogu poolt 5. juulil 1923 a. kinnitatud lisandus:

„2 bis. Täiskogu määrab kahe kolmandiku häälteenamusega kindlaks nõukogu mitte-alaliste liikmete valimise kohta käivad reeglid ja eriti need, mis käsitavad volituste kestust ja uuesti-valimise õiguse tingimusi.“

5. Sekretariaadi kulud kantakse liidu liikmete poolt üleilmlise postiliidu rahvusvahelise büroo kulude jaotuse võrrendis.*)

Artikkel 7.

1. Liidu asupaik on Genfis.

2. Nõukogul on õigus seda asupaika igal ajal mõnda teise kohta üle viia.

3. Kõik liidu ametid ja temaga seotud teenistuskohad, ühes arvatud ka sekretariaat, on ühtviisi kättesaadavad nii meestele kui naistele.

4. Liidu liikmete esindajad ja liidu volinikud kasutavad oma ametkohuste täitmisel diplomaatlikke eesõigusi ja immuniteete.

5. Kõik liidu ja tema asutuste ning koosolekute all olevad hooned ja maa-alad on puutumatud.

Artikkel 8.

1. Liidu liikmed tunnustavad, et rahu alalhoidmine nõuab riiklikkude relvastuste vähendamist kuni alamäärani, mis sobib riikliku julgeolekuga ja ühiste väljaastumistega rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks.

2. Nõukogu, arvesse võttes iga riigi geograafilist asendit ja eritingimusi, valmistab niisuguse vähendamise kavad nende kaalumiseks ja otsustamiseks asjaomaste valitsuste poolt.

3. Need kavad tulevad vähemalt iga kümne aasta järele uuesti läbi vaadata ja tarbekorral revideerida.

4. Pärast nende kavade vastuvõtmist valitsuste poolt ei tohi sel teel kindlaksmääratud relvastuste piiridest ilma nõukogu loata üle minna.

5. Tunnustades, et laskemoona ja sõjamaterjali valmistamine eratehastes tekitab kaaluvaid vastuväiteid, teevad liidu liikmed nõukogule ülesandeks leida abinõusid sellest tekkivate pahede ärahoidmiseks, võttes arvesse nende liidu liikmete tarbeid, kes ise endile ei suuda valmistada laskemoona ja sõjamaterjali niisugusel määral, kui seda nende julgeolekuks vaja.

6. Liidu liikmed kohustuvad üksteisele vastastikku avalikult ja täielikult andma igasuguseid teateid oma relvastuste määra, oma maa-, mere- ja õhujõudude programmi, kui ka nende tööstusharude seisukorra kohta, mida võidaks kasutada sõjalisteks otstarbeteks.

*) 6. artikli 5. järk asendati liidu täiskogu otsusega 5. okt. 1921 a., mis riigikogu poolt 5. juulil 1923 a. kinnitati, järgmise tekstiga:

„5. Liidu kulud kantakse liidu liikmete poolt täiskogu määratud võrrendis.“

See muudatus astus jõusse 13. augustil 1924 a.

Artikkel 9.

Asutatakse alaline komisjon, kelle ülesandeks on avaldada nõukogule oma arvamist 1. ja 8. artiklis sisalduvate määruste täitmise kohta ja üldiselt maa-, mere- ja õhusõja küsimuste üle.

Artikkel 10.

Liidu liikmed kohustuvad austama ja igasugu välise kallaletungi eest hoidma kõigi liidu liikmete maa-ala puutumatust ja maksvat poliitilist iseseisvust. Kallaletungi, kallaletungi ähvarduse või hädaohu korral otsustab nõukogu abinõude üle, mille varal kindlustatakse selle kohustuse täitmine.

Artikkel 11.

1. Käesolevaga rõhutatakse, et iga sõda ehk sõjahädaoht, ükskõik kas ta otsekoheselt puudutab mõnda liidu liiget või mitte, on kogu liidu asi ja liit peab tarvitusele võtma kohaseid abinõusid rahvaste rahu kaitsmiseks. Niisugusel juhusel kutsub peasekretär mõne liidu liikme sellekohasel nõudmisel viibimata rahvasteliidu nõukogu kokku.

2. Edasi rõhutatakse, et igal liidu liikmel on õigus juhtida sõbralikult täiskogu ehk nõukogu tähelepanu igale rahvusvahelisi suhteid puudutavale asjaolule, mis ähvardab rikkuda rahvusvahelist rahu, või head arusaamist rahvaste vahel, millest rahu oleneb.

Artikkel 12.*)

1. Liidu liikmed lepivad kokku, et kui nende vahel tekib tüliküsimus, mis võib lõheni viia, esitavad liikmed asja kas vahekohtule või nõukogu poolt toimetatavale uurimisele. Nad lepivad samuti kokku, et nad milgi juhusel ei alusta sõjategevust enne kui on möödunud kolm kuud pärast vahekohtu otsuse tegemist ehk nõukogu aruande avaldamist.

2. Kõigil selles artiklis ettenähtud juhustel peab vahekohtu otsust tehtama võimalikult lühema aja möödumisel; nõukogu aruanne

*) See artikkel asendati liidu täiskogu otsusega 5. okt. 1921 a., mis riigikogu poolt 5. juulil 1923 a. kinnitati, järgmisega:

Artikkel 12.

„1. Liidu liikmed lepivad kokku, et kui nende vahel tekib tüliküsimus, mis võib lõheni viia, esitavad liikmed asja kas vahekohtule, kohtulikule otsustamisele või nõukogu poolt toimetatavale uurimisele. Nad lepivad samuti kokku, et nad milgi juhusel ei alusta sõjategevust enne kui on möödunud kolm kuud pärast vahekohtu ehk kohtu otsuse tegemist ehk nõukogu aruande avaldamist.

2. Kõigil selles artiklis ettenähtud juhustel peab vahekohtu ehk kohtu otsust tehtama võimalikult lühema aja möödumisel; nõukogu aruanne seatakse kokku kuue kuu kestusel arvates päevast, mil tüliküsimus nõukogule esitati.“

Muudetud kujul astus 12. artikkel jõusse 26. sept. 1924 a.

seatakse kokku kuue kuu kestusel arvates päevast, mil tüliküsimus nõukogule esitati.

Artikkel 13.*)

1. Liidu liikmed lepivad kokku, et kui nende vahel tekib tüliküsimus mida nende arvates on mõeldav likvideerida vahekohtu teel, ja kui seda tüliasja ei või küllalt rahuloldavalt õiendada diplomaatiliste läbirääkimiste varal, annavad nemad küsimuse täielikult vahekohtulikule lahendamisele.

2. Küsimusteks, mida võib eestkätt lahendada vahekohtu teel, tunnustatakse teiste hulgas kõik lahkuminekud mõne rahvusvahelise lepingu tõlgitsemise, mõne rahvusvahelisse õigusesse puutuva küsimuse ja iga fakti tõelikkuse üle, mis kindlakstegemise korral tähendaks rahvusvahelise kohustuse rikkumist, ning kahjutasu ulatuse või iseloomu üle, milleks niisugune rikkumine kohustab.

3. Asi esitatakse kohtule, mis poolte kokkuleppel määratakse, või mis on ette nähtud nende varemalt sõlmitud konventsioonides.

4. Liidu liikmed kohustuvad tehtud otsusi heas usus täitma ja ei ühegi liidu liikme vastu sõjariistu tarvitusele võtma, kes end otsuse alla painutab. Kohtuotsuse mittetäitmise korral paneb nõukogu ette abinõusid selle elluviimiseks.

Artikkel 14.

Nõukogule tehakse kohuseks välja töötada alalise rahvusvahelise kohtukoja eelnõu ja seda liidu liikmetele esitada. Kohus võib arutada ja otsustada kõiki rahvusvahelisi tüliküsimusi, mis pooled temale esitavad. Tema avaldab ka oma nõuandvaid arvamisi iga tüli ehk küsimuse kohta, mis nõukogu ehk täiskogu temale ette panevad.

Artikkel 15.*)

1. Kui liidu liikmete vahel peaks tekkima tüliküsimus, mis võiks sünnitada lõhet ja kui seda ei esitata art. 13-s ettenähtud vahekohtulikuks lahenduseks, lepivad liidu liikmed kokku et nad esitavad asja nõukogule. Selleks jatkub, kui üks neist teeb asja teatavaks peasekretärile, kes siis teeb kõik tarvilikud korraldused asja täielikuks uurimiseks ja läbivaatamiseks.

2. Selleks peavad pooled peasekretärile asja ühes kõigi tarvilikkude faktiliste andmete ja dokumentidega kiires korras esitama. Nõukogul on õigus neid andmeid ja dokumente viibimata avaldada.

3. Nõukogu püüab kindlustada tüliküsimuse lahendamist. Kui see õnnestub, avaldab nõukogu teadaande, mis sisaldab kõiki tõsiolusid ja seletusi tüliküsimuse ja tema lahenemistingimuste kohta, mida nõukogu peab kohaseks avaldada.

4. Kui ei saadud tüliküsimust lahendada, seab nõukogu kokku ja avaldab kas ühel häälel või enamusotsusel vastuvõetud aruande teksti. Viimane sisaldab tüliküsimuse üksikasju ja lahendamise ettepanekuid, mida nõukogu peab õiglaseks ja kohaseks.

5. Iga liidu liige, kes nõukogus on esindatud, võib samuti avaldada seletuse tüliküsimuse üksikasjadest ja enda arvamistest viimaste üle.

6. Kui nõukogu aruanne võetakse ühel häälel vastu nende tema liikmete poolt, kes pole ühe või teise tülitseva poole esindajad, siis kohustuvad liidu liikmed poole vastu, kes aruande ettepanekutega ühineb, sõda mitte alata.

7. Kui nõukogu aruannet ei võeta vastu kõigi tema liikmete poolt, kes pole ühe või teise tülitseva poole esindajad, jätavad liidu liikmed endile õiguse nii talitada, nagu nad seda õigluse ja õiguse alalhoidmise huvides tarvilikuks peavad.

8. Kui üks pooltest tõendab ja nõukogu seda tunnustab, et tüli puutub küsimusse, mis

---

*) Liidu täiskogu otsusega 5. okt. 1921 a., mis riigikogu poolt kinnitati 5. juulil 1923 a., muudeti see artikkel järgmiselt:

Artikkel 13.

1. Liidu liikmed lepivad kokku, et kui nende vahel tekib tüliküsimus mida nende arvates on mõeldav likvideerida vahekohtu ehk kohtu teel, ja kui seda tüliasja ei või küllalt rahuloldavalt õiendada diplomaatiliste läbirääkimiste varal, annavad nemad küsimuse täielikult vahekohtulikule või kohtulikule lahendamisele.

2. Küsimusteks, mida võib eestkätt lahendada vahekohtu või kohtu teel, tunnustatakse teiste hulgas kõik lahkuminekud mõne rahvusvahelise lepingu tõlgitsemise, mõne rahvusvahelisse õigusesse puutuva küsimuse ja iga fakti tõelikkuse üle, mis kindlakstegemise korral tähendaks rahvusvahelise kohustuse rikkumist, ning kahjutasu ulatuse või iseloomu üle, milleks niisugune rikkumine kohustab.

3. Asi esitatakse alalisele rahvusvahelisele kohtukojale ehk mõnele muule kohtuvõimule või kohtule, mis poolte kokkuleppel määratakse või mis on ette nähtud nende varemalt sõlmitud konventsioonides.

4. Liidu liikmed kohustuvad tehtud otsusi heas usus täitma ja ei ühegi liidu liikme vastu sõjariistu tarvitusele võtma, kes end otsuse alla painutab. Kohtuotsuse mittetäitmise korral paneb nõukogu ette abinõusid selle elluviimiseks.“

Artikkel astus muudetud kujul jõusse 26. sept. 1924 a.

*) Liidu täiskogu otsusega 5. okt. 1921 a., mis riigikogu poolt kinnitati 5 juulil 1923 a., muudeti 15. artikli esimene järk järgmiselt:

„1. Kui liidu liikmete vahel peaks tekkima tüliküsimus, mis võiks sünnitada lõhet ja kui seda ei esitata art. 13-s ettenähtud vahekohtulikuks ehk kohtulikuks lahenduseks, lepivad liidu liikmed kokku et nad esitavad asja nõukogule. Selleks jatkub, kui üks neist teeb asja teatavaks peasekretärile, kes siis teeb kõik tarvilikud korraldused asja täielikuks uurimiseks ja läbivaatamiseks.“

Artikkel astus muudetud kujul jõusse 26. sept. 1924 a.

rahvusvahelise õiguse järele kuulub ainuüksi selle poole võimkonda, konstateerib nõukogu seda oma aruandes ega esita mingisuguseid sooviavaldusi tüliküsimuse lahendamise kohta.

9. Nõukogu võib kõigis käesolevas artiklis ettenähtud juhustes tüliküsimust täiskogu ette tuua. Tüliküsimus tuleb täiskogu ette ühe poole nõudmisel, tingimusel et see nõudmine esitatakse kahe nädala kestusel sellest päevast arvates, mil tüliküsimus esitati nõukogule.

10. Igas asjas, mis täiskogule esitatud, maksavad täiskogu tegevuse ja võimupiiride kohta käesoleva artikli ja 12. artikli määrused nõukogu tegevusest ja võimupiiridest. Täiskogu aruandel, mis võeti vastu nõukogus esindatud liidu liikmete esindajate ja teiste liidu liikmete enamuse heakskiitmisel, on sama mõju kui nõukogu aruandel, mis on vastu võetud kõigi nõukogu liikmete poolt peale ühe või teise tülitseva poole esindajate.

Artikkel 16.*)

1. Kui liidu liige alustab sõda hoolimata 12., 13. ja 15. artikliga enda peale võetud kohustustest, on ta sellega ipso facto alustanud sõjategevust kõigi teiste liidu liikmete vastu. Viimased kohustuvad temaga viibimata lõpetama kõiki kaubanduslikke ja rahalisi suhteid, keelama oma kodanikkudele igasugust läbikäimist lepingumurdja riigi kodanikkudega ja takistama igasugust rahalist, kaubanduslikku või isiklikku läbikäimist lepingumurdja riigi kodanikkude ja kõigi teiste riigi kodanikkude vahel, ükskõik kas need riigid on liidu liikmed või mitte.

2. Nõukogu kohuseks on niisugusel juhusel teha asjaomastele valitsustele ettepanekuid maa-, meri- ja õhujõudude suuruse üle, mida liidu liikmed annavad liidu põhikirja kohustuste täitmiseks tarviliku sõjajõu moodustamise otstarbel.

3. Liidu liikmed lepivad täiendavalt kokku, et nad käesolevas artiklis ettenähtud rahaliste ja majanduslikkude abinõude tarvitusele võtmisel endid vastastikku toetavad, et võimalikult vähendada sellega seotud kaotusi ja kahjusid. Samuti toetavad nad endid vastastikku iga erilise abinõu vastu, mis võetakse lepingumurdja riigi poolt mõne liidu liikme vastu tarvitusele. Nad teevad tarvilikke korraldusi et hõlbustada liidu põhikirja kohustuste täitmiseks kaasatöötava liidu liikme sõjajõudude läbiminekut endi maa-alast.

4. Iga liidu liiget, kes mõnda põhikirja kohustust on rikkunud, võib liidust välja heita. Väljaheitmise otsus tehakse kõigi teiste nõukogus esindatud liidu liikmete häältega.

Artikkel 17.

1. Tüli korral kahe riigi vahel, kellest üks või kumbki pole liidu liige, tehakse riigile või riikidele, kes pole liidu liikmed, ettepanek oma

*) Seni vastuvõetud muudatuste (1. järk muudeti liidu täiskogu otsusega 27. sept. 1924 a., mis riigikogu poolt kinnitati 25. märtsil 1926 a.; uued 2., 3. ja 4. järk võeti liidu täiskogu poolt vastu 5. okt. 1921 a. ja kinnitati riigikogu poolt 5. juulil 1923 a.; 5. järk (end. 2. järk) võeti liidu täiskogu poolt muudetud kujul vastu 21. sept. 1925 a. ja kinnitati riigikogu poolt 15. dets. 1925 a.) jõusseastumisel oleks 16. artikli tekst järgmine:

Artikkel 16.

„1. Kui liidu liige alustab sõda hoolimata 12., 13. ja 15. artikliga enda peale võetud kohustustest, on ta sellega ipso facto alustanud sõjategevust kõigi teiste liidu liikmete vastu. Viimased kohustuvad temaga viibimata lõpetama kõiki kaubanduslikke ja rahalisi suhteid ja keelama igasugust läbikäimist vähemalt nende isikute, kes asuvad liidu liikmete maa-alal, ja lepingumurdja riigi maa-alal asuvate isikute vahel ja, kui see neile näib otstarbekohane olevat, ka kõigi oma ja lepingumurdja riigi kodanikkude vahel ja takistama kõiki rahalisi, kaubanduslikke või isiklikke suhteid vähemalt isikute, kes asuvad lepingumurdja riigi maa-alal ja iga teise riigi maa-alal asuvate isikute vahel, ükskõik kas see riik on liidu liige või mitte, samuti, kui see neile näib otstarbekohane olevat, ka lepingumurdja riigi kodanikkude ja iga teise riigi kodanikkude vahel, sellele vaatamata, kas see riik on liidu liige või mitte.

2. Nõukogu peab avaldama oma arvamist selle kohta, kas põhikirja rikkumine on aset leidnud või mitte. Selle küsimuse arutamisel nõukogus ei võeta arvesse nende liidu liikmete hääli, keda kahtlustatakse sõja alustamises, või kelle vastu sõda on alatud.

3. Nõukogu peab liidu liikmetele teatavaks tegema tähtpäeva, mil ta soovitab maksma panna käesolevas artiklis ettenähtud majanduslikud surveabinõud.

4. Sellest hoolimata võib nõukogu üksikute liikmete suhtes nende abinõude maksmahakkamist teatavaks kindlaksmääratud ajaks edasi lükata, kui ta usub, et niisugune edasilükkamine võiks hõlbustada eelmises järgus mainitud abinõude eesmärgi saavutamist, ehk kui seda on vaja, et vähendada alamäärani niisugustele liikmetele sünnitatavaid kaotusi ja raskusi.

5. Nõukogu kohuseks on teha asjaomastele valitsustele ettepanekuid maa-, meri- ja õhujõudude suuruse üle, mida liidu liikmed annavad liidu põhikirja kohustuste täitmiseks tarviliku sõjajõu moodustamise otstarbel.

6. Liidu liikmed lepivad täiendavalt kokku, et nad käesolevas artiklis ettenähtud rahaliste ja majanduslikkude abinõude tarvitusele võtmisel endid vastastikku toetavad, et võimalikult vähendada sellega seotud kaotusi ja kahjusid. Samuti toetavad nad endid vastastikku iga erilise abinõu vastu, mis võetakse lepingumurdja riigi poolt mõne liidu liikme vastu tarvitusele. Nad teevad tarvilikke korraldusi, et hõlbustada liidu põhikirja kohustuste täitmiseks kaasatöötava liidu liikme sõjajõudude läbiminekut endi maa-alast.

7. Iga liidu liiget, kes mõnda põhikirja kohustust on rikkunud, võib liidust välja heita. Väljaheitmise otsus tehakse kõigi teiste nõukogus esindatud liidu liikmete häältega.“

peale võtta neid liidu liikmete kohustusi, mis tarvilikud niisuguse tüliküsimuse lahendamiseks. See sünnib nõukogu poolt õiglaseks tunnistatud tingimustel. Ettepaneku vastuvõtmise korral astuvad jõusse 12.—16. artikli määrused (mõlemad nimetatud artiklid kaasa arvatud) nõukogu poolt tarvilikuks peetud reservatsioonidega.

2. Ühel ajal selle ettepaneku tegemisega alustab nõukogu tüliküsimuse asjaolude uurimist ja soovitab samme, mis sel erijuhusel näivad olevat kõige paremad ja mõjuvamad.

3. Kui riik, kellele ettepanek on tehtud, pole nõus enda peale võtma liidu liikme kohustusi niisuguse tüliküsimuse lahendamiseks ja alustab sõda liidu liikme vastu, astuvad tema kohta jõusse 16. artikli määrused.

4. Kui mõlemad tülitsevad pooled keelduvad tüliküsimuse lahendamiseks liidu liikme kohustusi endi peale võtmast, võib nõukogu tarvitusele võtta kõiki kohaseid abinõusid ja teha kõiki ettepanekuid, mis võivad sõjategevust ära hoida ja tüliküsimuse lahendamisele viia.

Artikkel 18.

Iga leping või rahvusvaheline kohustus, mida mõni liidu liige tulevikus sõlmib või enda peale võtab, registreeritakse viibimata sekretariaadis, kes selle võimalikult pea avaldab. Ükski rahvusvaheline leping ega kohustus pole kohustav enne, kui ta niiviisi registreeritud.

Artikkel 19.

Täiskogu võib liidu liikmeid aeg-ajalt kutsuda iganenud lepingute revideerimisele ja niisuguste rahvusvaheliste olukordade kaalumisele, mis võiks edasikestmisel olla kardetavad maailma rahule.

Artikkel 20.

1. Liidu liikmed tunnustavad, igaüks selles asjas, mis temasse puutub, et käesolev põhikiri tühistab kõik nende kohustused ja omavahelised kokkulepped, mis ei sobi käesoleva põhikirja määrustega ja kohustuvad pühalikult edaspidi hoiduma põhikirjaga mittesobivaid lepinguid sõlmimast.

2. Kui liige, enne liitu astumist, on enda peale võtnud kohustusi, mis ei sobi põhikirja määrustega, peab ta viibimata astuma samme enda vabastamiseks niisugustest kohustustest.

Artikkel 21.

Rahvusvahelisi kohustusi, nagu vahekohtu konventsioone, ja regionaalseid kokkuleppeid nagu Monroe doktriini, mis kindlustavad rahu alalhoidmist, ei või pidada käesoleva põhikirja määrustele vastukäivaks.

Artikkel 22.

1. Allpool järgnevad põhimõtted on maksvad asumaade ja maa-alade kohta, mis sõja järeldusel on vabanenud neid enne valitsenud riikide ülemvõimu alt ja kus elavad rahvad, kes kaasaegse maailma erakordselt rasketes tingimustes end ise veel valitseda ei suuda. Nende rahvaste hea käekäik ja arenemine on tsivilisatsiooni pühaks ülesandeks ja käesolevasse põhikirja on kohane võtta tagatisi selle ülesande täitmiseks.

2. Kõige parem viis seda põhimõtet praktiliselt teostada on neid rahvaid anda arenenud rahvaste eestkostmise alla, kes oma varaallikate, oma kogemuste ja geograafilise asendi järeldusel võivad paremate lootustega seda vastutust enda peale võtta ja kes on selle vastuvõtmisega nõus; nemad oleksid eestkostjateks liidu volinikkudena ja selle nimel.

3. Mandaadi iseloom erineb vastavalt rahva arenemisastmele, maa-ala geograafilisele asendile, tema majanduslikkudele tingimustele ja teistele sarnastele asjaoludele.

4. Mõned ühiskonnad, mis varemalt kuulusid Ottomani riigile, jõudsid niisuguse arenemisastmeni, et provisooriliselt võib tunnustada nende iseseisvust, tingimusel et nende valitsemisel oleksid abiks eestkostja nõuanded ning toetus, kuni nad suudavad ise endid valitseda. Eestkostja valikul tuleb peaasjalikult tähele panna nende ühiskondade endi soove.

5. Teiste, eriti Kesk-Afrikas asuvate rahvaste arenemisaste nõuab, et eestkostja võtaks oma peale vastutuse maa-ala valitsemise eest tingimustel, mis kindlustaksid südametunnistuse- ja usuvabadust nende kitsendustega, mida nõuab avaliku korra ja heade kommete alalhoidmine, ja kõrvaldaksid kuritarvitusi, nagu orjakauplemist ja kauplemist sõjariistadega ning alkoholiga, keelaksid kindlustuste ja maa- ning mereväe toetuspunktide ehitamist ja sõjalise hariduse andmist maa päriselanikkudele rohkemal määral, kui seda on vaja politseiteenistuseks või maa kaitseks. Samad tingimused peavad kõigile liidu liikmetele kindlustama ühesuguseid õigusi saaduste vahetamise ja kauplemise alal.

6. On maid, nagu Edela-Afrika ja Vaikse ookeani lõunapoolsed saared, mida elanikkude hõreduse, väikse pindala, tsivilisatsiooni keskkohtadest eemalolemise või mandataari geograafilise läheduse pärast võib kõige paremini valitseda mandataari seadustega kui tema maa-ala lahutamatut osa maa pärisrahva huvides ülal ettenähtud kindlustuste eeldusel.

7. Igal juhtumisel peab mandataar nõukogule esitama aastaaruande tema hoole alla usaldatud maade kohta.

8. Mandataari võimuulatuse, kontrolli ja valitsemise piirid, kui neid pole varemalt määratud liidu liikmete vahelises kokkuleppes, määrab kindlaks nõukogu.

9. Seatakse sisse alaline komisjon, kelle ülesandeks on mandataarriikide aastaaruannete vastuvõtmine ja läbivaatamine ning arvamiste avaldamine nõukogule kõigis küsimustes, mis on ühenduses mandaadi teostamisega.

Artikkel 23.

Tähele pannes praegu maksvate või tulevikus sõlmitavate rahvusvaheliste konventsioonide määrusi ja kooskõlas nendega, liidu liikmed:

a) püüavad kindlustada ja alal hoida meeste, naiste ja laste õiglasi ja inimlikke töötingimusi nii nende endi maades kui kõigis teistes maades, kellega neil on kaubanduslikud ja tööstuslikud suhted ja asutavad ning peavad üleval seks otstarbeks tarvilikke rahvusvahelisi organisatsioone;
b) kohustuvad kindlustama õiglast ümberkäimist pärisrahvastega oma valitsuse alla kuuluvatel maadel;
c) usaldavad liidule üldise järelvalve teostamise lepingute täitmise üle, mis puutuvad naiste ja lastega kui ka oopiumiga ja teiste hädaohtlikkude uimastavate ainetega kauplemisse;
d) usaldavad liidule üldise järelvalve teostamise sõjariistadega ja laskemoonaga kauplemise üle maadega, milles niisugune järelvalve on üldsuse huvides tarvilik;
e) teevad tarvilikke korraldusi ühendusteede ja transiidi vabaduse kindlustamiseks ja alalhoidmiseks ning kõigi liidu liikmete kaubanduse õiglaseks käsitamiseks. Ühenduses sellega peab meeles pidama 1914—1918 a. sõja läbi laastatud piirkondade erilisi tarbeid;
f) püüavad teha rahvusvahelisi korraldusi haiguste ärahoidmiseks ja nende vastu võitlemiseks.

Artikkel 24.

1. Kõik kollektiivlepingute põhjal varemalt loodud rahvusvahelised ametkonnad seatakse liidu juhatuse alla, kui lepinguosalised avaldavad selleks nõusolekut. Kõik edaspidi loodavad rahvusvahelised ametkonnad ja rahvusvahelistes huvides töötavad komisjonid seatakse liidu juhatuse alla.

2. Kui lepinguosalised seda nõuavad ja kui rahvasteliidu nõukogu on sellega nõus, on liidu sekretariaat kohustatud koguma ja levitama andmeid kõigi küsimuste kohta, millel on rahvusvaheline tähtsus ja mis on korraldatud üldiste lepingutega, kuid pole seatud rahvusvaheliste komisjonide ega ametkondade kontrolli alla; samuti on sekretariaat kohustatud andma kõike muud tarvilikku ehk soovitavat toetust.

3. Nõukogu võib sekretariaadi kulude hulka võtta ka iga liidu juhatuse alla seatud rahvusvahelise ametkonna või komisjoni kulud.

Artikkel 25.

Liidu liikmed kohustuvad toetama ning soodustama seaduslikus korras lubatud Punase Risti vabatahtlikkude rahvusliste organisatsioonide loomist ning koostöötamist tervishoiu olude parandamise, haiguste ärahoidmise ja kannatuste pehmendamise alal kogu maailmas.

Artikkel 26.*)

1. Käesoleva põhikirja muutused astuvad jõusse, kui nad on ratifitseeritud nõukogus esindatud liidu liikmete poolt ja täiskogus esindatud liidu liikmete enamuse poolt.

2. Igal liidu liikmel on vabadus põhikirja muutusi tagasi lükata, kuid niisugusel korral ei arvata teda enam liidu liikmete hulka.

Lisa.

I. Rahvasteliidu algliikmed, rahulepingule allakirjutajad.

Ameerika Ühisriigid	Ekuador
Belgia	Greeka
Boliivia	Guatemala
Brasiilia	Haiti
Briti riik	Hedshas
Austraalia	Hiina
India	Honduras
Kaanada	Itaalia
Lõuna-Afrika	Jaapan
Uus Merimaa	Kuuba

*) Seni vastuvõetud muudatuste (art. 26. muudeti liidu täiskogu otsusega 5. okt. 1921 a., mis riigikogu poolt kinnitati 5. juulil 1923 a.) jõusseastumisel oleks 26. artikli tekst järgmine:

Artikkel 26.

„1. Käesoleva põhikirja muutmised, mille tekst võetakse täiskogu poolt vastu kolme neljandiku häälteenamusega, ühes arvatud kõigi istungil viibivate nõukogu liikmete hääled, astuvad jõusse pärast nende ratifitseerimist liidu liikmete poolt, kelle esindajad moodustasid nõukogu hääletamise ajal, ja nende liikmete enamuse poolt, kelle esindajad moodustasid täiskogu.

2. Kui kahekümnekahe kuu möödumisel täiskogu hääletamisest pole saadud nõuetavat ratifikatsioonide arvu, jääb muutmise otsus mõjuta.

3. Peasekretär teatab liikmetele muudatuse jõusseastumisest.

4. Igale liidu liikmele, kes pole selleks tähtajaks muudatust ratifitseerinud, jääb vabadus aasta jooksul peasekretärile teatada, et ta keeldub seda vastu võtmast. Niisugusel juhusel jääb ta liidust välja.“

Libeeria
Nikaragua
Paanama
Peru
Poola
Portugal
Prantsuse
Rumeenia
Serbia-Kroaatia-Sloveenia kuningriik
Siiam
Tsheho-Slovakkia
Uruguay

Põhikirjaga ühinema kutsutud riigid.

Argentiina
Daani
Helveetsia
Hispaania
Hollandi
Kolumbia
Norra
Paraguay
Persia
Rootsi
Salvador
Tshiile
Venetsueela

II. Rahvasteliidu esimene peasekretär.

Auvääriline sir James Eric Drummond, K.C.M.G., C.B.

Nimetused.

Riigikontrollis:

Hans Kukk määratakse rahandus-osakonna pangarevidendi kohuste täitjaks, arvates 11. jaanuarist 1927 a.

Siseministeeriumis:

Politsei-osakonna politsei assistendi kohuste täitja Johannes Ellip määratakse sealsamas politsei vanema assistendi kohuste täitjaks, arvates 1. jaanuarist 1927 a.

Politsei-osakonna asjaajaja Nikolai Ebraus määratakse politsei assistendi kohuste täitjaks sealsamas, arvates 1. jaanuarist 1927 a.

August Huik määratakse poliitilise politsei assistendiks, arvates 8. jaanuarist 1927 a.

Haapsalu jaoskonna politseikomissari kohustetäitmine pannakse Haapsalu linna politseikomissari M. Koolmeister'i peale, arvates 16. maist 1926 a.

Ülemäärane ametnik August Mölder määratakse ajutise rekvireerimise ja sõjakahjude hindamise komisjoni esimehe kohuste täitjaks, arvates 1. jaanuarist 1927 a.

Ametisse kinnitused.

Teedeministeeriumis:

Kinnitatakse ametisse raudteevalitsuse direktorite kohuste täitjad, arvates 1. jaanuarist 1927 a.:

Oskar Raudsep — üldasjade direktoriks;
Eduard Jemm — finantsdirektoriks;
Paul Tekkel — varustusdirektoriks;
Konstantin Steinmann — ehitusdirektoriks;
Jaan Raudsep — veodirektoriks.

Ümberpaigutused.

Siseministeeriumis:

Tartu linna 3. jaoskonna politseikomissar Viktor Rotenbork määratakse Tartu-Valga abiprefektiks, arvates 20. detsembrist 1926 a.

Politsei-osakonna politsei vanem assistent Roman Pavian määratakse teenistuse huvides Tartu linna 3. jaoskonna politseikomissariks, arvates 1. jaanuarist 1927 a.

Kriminaal-agent Võrus Otto Plado kinnitatakse kriminaal-assistendiks Viljandis, arvates 30. detsembrist 1926 a.

Ametist vabastused.

Siseministeeriumis:

Viljandi linna politseikomissar Jaan Tüits vabastatakse teenistusest oma palvel pensionilemineku puhul, arvates 16. novembrist 1926 a.

Poliitilise politsei assistent Rudolf Ots vabastatakse ametist oma palvel, arvates 25. oktoobrist 1926 a.

Kriminaal-assistent Narvas Ivar Michelson vabastatakse ametist oma palvel, arvates 20. novembrist 1926 a.

Tartu-Valga abiprefekt Oskar Truus kustutatakse ametnikkude nimekirjast tema surma puhul, arvates 15. detsembrist 1926 a.

Kriminaal-assistent Viljandis Johannes Kull kustutatakse ametnikkude nimekirjast tema surma puhul, arvates 17. detsembrist 1926 a.

Tervishoiu peavalitsuse teadaanne uuestiavatavast vabamüügi apteegist Sondas.

Vabamüügi apteekide avamise seaduse § 15 kohaselt teatame, et töö-hoolekandeministri eest ministri abi otsusel 19. jaanuaril 1927 a. on vabamüügi apteekide võrku II järgu apteegi avamiseks üles võetud Sonda, Virumaal, mille puhul kutsume üles asutusi ja isikuid, kellel selle seaduse § 5 järgi õigus on apteegi avamise ja pidamise loa saamiseks ja seda õigust kasutada tahavad, oma soovist kolme kuu jooksul tervishoiu peavalitsusele teatama.

Tallinnas, 19. jaanuaril 1927 a.

Tervishoiu peavalitsuse juhataja eest
Männik.
Farmatsöidiline inspektor R. Vallner.

Vastutav toimetaja J. Reinhold. Riigi trükikoja trükk ja kirjastus.